

Strategisk exportkontroll 2012 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden

---

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens skrivelse 2012/13:114 Strategisk exportkontroll 2012 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden samt motioner i frågor med anknytning till skrivelsen.

I betänkandet behandlas också motioner som rör nedrustning och icke-spridning.

Utskottet anser att motionerna ska avstyrkas.

I betänkandet finns tio reservationer (S, MP, SD och V).

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning	6
Bakgrund	6
Skrivelsens huvudsakliga innehåll	7
Utskottets överväganden	8
Krigsmateriellagstiftning, de mänskliga rättigheterna, ett demokratikriterium m.m.	8
Motionerna	8
Utskottets ställningstagande	10
Exportkrediter, Försvarsexportmyndigheten	11
Motionerna	11
Utskottets ställningstagande	11
Enskilda länder och regioner	12
Motionerna	12
Utskottets ställningstagande	13
Små och lätta vapen	13
Motionerna	13
Utskottets ställningstagande	14
Europeiska försvarsbyrån (Eda), EU:s uppförandekod	15
Motionerna	16
Utskottets ställningstagande	16
Nedrustning och icke-spridning	17
Motionerna	17
Utskottets ställningstagande	18
Skrivelse 2012/13:114	21
Övriga yrkanden	22
Reservationer	23
1. Krigsmateriellagstiftning, de mänskliga rättigheterna, ett demokratikriterium m.m., punkt 1 (MP, V)	23
2. Krigsmateriellagstiftning, de mänskliga rättigheterna, ett demokratikriterium m.m., punkt 1 (SD)	27
3. Exportkrediter, Försvarsexportmyndigheten, punkt 2 (MP, V)	28
4. Exportkrediter, Försvarsexportmyndigheten, punkt 2 (SD)	30
5. Enskilda länder och regioner, punkt 3 (MP, V)	31
6. Små och lätta vapen, punkt 4 (MP, V)	32
7. Europeiska försvarsbyrån (Eda), EU:s uppförandekod, punkt 5 (MP, V)	34
8. Europeiska försvarsbyrån (Eda), EU:s uppförandekod, punkt 5 (SD)	34
9. Nedrustning och icke-spridning, punkt 6 (S)	35
10. Nedrustning och icke-spridning, punkt 6 (MP, V)	36
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	40
Skrivelsen	40

Följdmotionerna	40
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012	42
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 8	47

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Krigsmateriellagstiftning, de mänskliga rättigheterna, ett demokratikriterium m.m.**

Riksdagen avslår motionerna 2012/13:U18 yrkandena 2–9, 2012/13:U19 yrkande 1, 2012/13:U20 yrkandena 1–4 och 9–12, 2012/13:U276 yrkandena 1 och 2, 2012/13:U306 yrkande 44 och 2012/13:U338 yrkande 5.

Reservation 1 (MP, V)

Reservation 2 (SD)

2. **Exportkrediter, Försvarsexportmyndigheten**

Riksdagen avslår motionerna 2012/13:U18 yrkande 10, 2012/13:U19 yrkande 2, 2012/13:U20 yrkandena 5, 6 och 8 samt 2012/13:U338 yrkandena 1–4.

Reservation 3 (MP, V)

Reservation 4 (SD)

3. **Enskilda länder och regioner**

Riksdagen avslår motionerna 2012/13:U18 yrkande 1 och 2012/13:U20 yrkande 7.

Reservation 5 (MP, V)

4. **Små och lätta vapen**

Riksdagen avslår motionerna 2012/13:U275 yrkandena 1–3, 2012/13:U306 yrkande 42 och 2012/13:U312 yrkande 7.

Reservation 6 (MP, V)

5. **Europeiska försvarsbyrå (Eda), EU:s uppförandekod**

Riksdagen avslår motionerna 2012/13:U18 yrkande 11, 2012/13:U19 yrkande 3 och 2012/13:U207 yrkande 2.

Reservation 7 (MP, V)

Reservation 8 (SD)

6. **Nedrustning och icke-spridning**

Riksdagen avslår motionerna 2012/13:U205 yrkandena 5 och 6, 2012/13:U207 yrkande 4, 2012/13:U238 yrkandena 2–10 och 2012/13:U306 yrkandena 40 och 41.

Reservation 9 (S)

Reservation 10 (MP, V)

7. **Skrivelse 2012/13:114**

Riksdagen lägger skrivelse 2012/13:114 till handlingarna.

8. Övriga yrkanden

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 14 maj 2013

På utrikesutskottets vägnar

Sofia Arkelsten

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sofia Arkelsten (M), Urban Ahlin (S), Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Mats Johansson (M), Carin Runeson (S), Ismail Kamil (FP), Olle Thorell (S), Kerstin Lundgren (C), Kenneth G Forslund (S), Christer Winbäck (FP), Bodil Ceballos (MP), Désirée Pethrus (KD), Hans Linde (V), Ulrik Nilsson (M), Björn Söder (SD) och Ulrika Karlsson i Uppsala (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens skrivelse 2012/13:114 Strategisk exportkontroll 2012 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden och motioner som har väckts med anledning av skrivelsen. Utskottet behandlar även motioner som har väckts under den allmänna motionstiden 2012/13, inklusive motioner som rör nedrustning och icke-spridning.

I samband med utskottets besök hos Institute for Security and Development Policy den 17 april 2013 fick utskottet en genomgång av institutets verksamhet.

Den 23 april 2013 besökte Sipris direktör Tilman Brück, biträdande direktör Jakob Hallgren och ordförande Göran Lennmarker utskottet för att bl.a. redogöra för innehållet i den senaste utgåvan av Sipris årsbok.

Den 25 april 2013 redogjorde ambassadör Gustaf Lind bl.a. för det svenska ordförandeskapet i Arktiska rådet.

Bakgrund

Sverige har av utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska skäl valt att i viss utsträckning tillåta export av krigsmateriel. Det svenska regelverket består av lagen (1992:1300) om krigsmateriel och förordningen (1992:1303) om krigsmateriel samt av regeringens riktlinjer för krigsmaterielexport, vilka har godkänts av riksdagen. Inspektionen för strategiska produkter (ISP) har som fristående myndighet till uppgift att pröva ansökningar om tillstånd i enlighet med regelverket. Krigsmateriel får endast exporteras om det finns säkerhets- eller försvarspolitiska skäl för det och det inte strider mot Sveriges utrikespolitik. Tillståndsprövningen ska ske i enlighet med de svenska riktlinjerna för vapenexport, liksom kriterierna i EU:s gemensamma ståndpunkt om vapenexport. Den gemensamma ståndpunktens första del innehåller åtta kriterier som vart och ett ska beaktas i samband med nationella prövningar av och beslut om exportansökningar. Dessa kriterier handlar om situationen i mottagarlandet, situationen i mottagarlandets region samt avsändarlandets och mottagarlandets internationella åtaganden.

Totalt mottog 61 länder leveranser av svensk krigsmateriel under år 2012. Av dessa mottog sju länder uteslutande jakt- och sportskytteammunition. Värdet av de faktiska exportleveranserna av krigsmateriel under år 2012 var ca 9,8 miljarder kronor. Den totala exporten har därmed minskat med ca 30 procent jämfört med 2011 (ca 13,9 miljarder kronor). De största enskilda mottagarländerna för svensk krigsmateriel år 2012 var Indien

(1,4 miljarder kronor), följt av Saudiarabien (922 miljoner kronor), Frankrike (899 miljoner kronor), Pakistan (615 miljoner kronor) och Thailand (600 miljoner kronor).

I utrikesutskottets betänkande 2010/11:UU3 tillkännagav riksdagen sin mening att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag till ny krigsmateriellagstiftning i syfte att skärpa exportkontrollen gentemot icke-demokratiska stater.

Den 1 juni 2012 fattade regeringen beslut om en parlamentarisk kommitté för översyn av exportkontrollen av krigsmateriel. Kommittén, som består av representanter från samtliga åtta riksdagspartier, har i uppgift att utreda den framtida svenska exportkontrollen av krigsmateriel och ramarna kring den. Det huvudsakliga syftet med utredningen är att lämna förslag till ny krigsmateriellagstiftning i syfte att skärpa exportkontrollen gentemot icke-demokratiska stater (dir. 2012:50). Utgångspunkten utgörs av de förutsättningar som gäller för den svenska utrikes-, försvars- och säkerhetspolitiken samt Sveriges internationella åtaganden bl.a. på exportkontrollområdet och mänskliga rättighetsområdet. Uppdraget ska redovisas senast den 15 december 2014.

Produkter med dubbla användningsområden (PDA) är sådana produkter som tillverkas för ett legitimt civilt bruk, men som kan användas militärt för exempelvis tillverkning av massförstörelsevapen eller krigsmateriel. Det internationella samfundet har under de senaste decennierna utvecklat en rad samarbetsformer för att kontrollera spridningen av dessa produkter. Inom de multilaterala exportkontrollregimerna har det utarbetats kontrollistor som fastställer vilka produkter som ska vara underställda tillståndsprövning.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för den svenska exportkontrollpolitiken i fråga om krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden under år 2012. Skrivelsen innehåller också en redovisning av exporten av krigsmateriel under år 2012. Dessutom beskrivs samarbetet inom EU och i andra internationella forum i frågor som rör strategisk exportkontroll av såväl krigsmateriel som produkter med dubbla användningsområden.

Utskottets överväganden

Krigsmateriellagstiftning, de mänskliga rättigheterna, ett demokratikriterium m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om regelverket för handel med och uthyrning av krigsmateriel, inklusive tjänster, politiken för global utveckling, Inspektionen för strategiska produkter och Exportkontrollrådets arbete.

Jämför reservationerna 1 (MP, V) och 2 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:U306 av Urban Ahlin m.fl. yrkande 44 anser Socialdemokraterna att all handel med vapen och krigsmateriel ska kontrolleras genom strikta regler. Sverige ska vara en föregångare genom sin lagstiftning om svensk export och import av vapen och krigsmateriel. Icke-demokratier och länder som bryter mot de mänskliga rättigheterna kan inte ges samma legitimitet att få köpa vapen.

I kommittémotion 2012/13:U276 av Peter Rådberg m.fl. yrkande 1 anser Miljöpartiet att Sverige måste stoppa all vapenexport till diktaturer.

I yrkande 2 menar Miljöpartiet att den internationella vapenhandeln är en viktig drivkraft bakom militära rustningar och därmed bidrar till krig och väpnade konflikter. Resurser som i dag förlösas på militär rustning bör i stället omfördelas till insatser som kan förebygga krig och konflikter.

I kommittémotion 2012/13:U338 av Bodil Ceballos m.fl. yrkande 5 anser Miljöpartiet att politiken för global utveckling (PGU) ska vara vägledande vid vapenexport.

I kommittémotion 2012/13:U20 av Bodil Ceballos m.fl. yrkande 1 vill Miljöpartiet att ett demokratikriterium införs vid krigsmaterielexport.

I yrkande 2 vill Miljöpartiet att ett kriterium om respekt för mänskliga rättigheter införs vid krigsmaterielexport.

I yrkande 3 anser Miljöpartiet att gällande lagstiftning för export av krigsmateriel ska efterlevas. Sverige ska inte sälja krigsmateriel till krigförande länder och länder i konflikt.

I yrkande 4 förordar Miljöpartiet att den nuvarande ordningen med Inspektionen för strategiska produkter (ISP) som beslutande myndighet måste ändras. Ett beslutsfattande organ med direkt politiskt ansvar bör inrättas och ersätta nuvarande ordning.

I yrkande 9 anser Miljöpartiet att regeringens skrivelse om strategisk exportkontroll även ska redovisa företagens inkomster för långtidsuthyrning och leasing av försvarsmateriel.

I yrkande 10 vill Miljöpartiet att export av försvarsrelaterade konsulttjänster ska omfattas av samma regelverk som export av fysiska produkter.

I yrkande 11 anser Miljöpartiet att industriella och näringspolitiska intressen ges allt större inflytande vad gäller utrikes-, försvars- och säkerhetspolitiken. Detta inflytande måste begränsas. Vapenexport får inte motiveras av sysselsättnings- eller arbetsmarknadsskäl eller industriella skäl.

I yrkande 12 menar Miljöpartiet att svensk vapenexport bidrar till fattigdom och underutveckling. Fattigdomsbekämpning bör ha företräde vid målkonflikter inom ramen för politiken för global utveckling (PGU).

I kommittémotion 2012/13:U19 av Björn Söder m.fl. yrkande 1 anser Sverigedemokraterna att det är önskvärt med en reglering av krigsmaterielexporten. Sverigedemokraterna menar att principerna för Sveriges krigsmaterielexport innebär en ständig avvägning mellan Sveriges försvarsindustriella och säkerhetspolitiska intressen å ena sidan och exempelvis hänsynstaganden till svenska utrikespolitiska mål, situationen för mänskliga rättigheter och risken att vapnen används mot den egna befolkningen i ett presumtivt köparland å den andra.

I kommittémotion 2012/13:U18 av Hans Linde m.fl. yrkande 2 vill Vänsterpartiet att regeringen ska återkomma med tilläggsdirektiv till utredningen om översyn av exportkontrollen av krigsmateriel för att ge utredningen i uppdrag att undersöka hur framtidens regelverk för svensk krigsmaterielexport kan utformas så att det utesluter möjligheten för export av krigsmateriel till länder som begår omfattande och grova brott mot de mänskliga rättigheterna.

I yrkande 3 förordrar Vänsterpartiet att regeringen ska återkomma med tilläggsdirektiv till utredningen om översyn av exportkontrollen av krigsmateriel för att ge den i uppdrag att undersöka hur framtidens regelverk för svensk krigsmaterielexport kan utformas så att det utesluter möjligheten för export av krigsmateriel till krigförande stater.

I yrkande 4 anser Vänsterpartiet att en översyn bör göras av riktlinjerna för vad som räknas som krigsmateriel för strid och vad som räknas som övrig krigsmateriel.

I yrkande 5 vill Vänsterpartiet att den svenska krigsmaterielexporten ska stämma överens med Sveriges politik för global utveckling och inte motverka en hållbar utveckling.

I yrkande 6 menar Vänsterpartiet att regeringen ska återkomma med tilläggsdirektiv till utredningen om översyn av exportkontroll av krigsmateriel för att ge utredningen i uppdrag att även undersöka hur ett regelverk för den svenska krigsmaterielimporten skulle kunna utformas.

I yrkande 7 menar Vänsterpartiet att regeringen ska återkomma med tilläggsdirektiv till utredningen om översyn av exportkontroll av krigsmateriel för att ge utredningen i uppdrag att även undersöka hur ett regelverk för uthyrning och utlåning av krigsmateriel kan utformas.

I yrkande 8 vill Vänsterpartiet att regeringen ska återkomma med tilläggsdirektiv till utredningen om översyn av exportkontroll av krigsmateriel för att ge utredningen i uppdrag att även undersöka hur ett regelverk för handel med tjänster kopplade till krigsmateriel kan utformas.

I yrkande 9 anför Vänsterpartiet att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på hur tillståndsgivningen för export av krigsmateriel samt Exportkontrollrådets arbete kan bli mer transparent.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill ånyo erinra om riksdagens tillkännagivande till regeringen i 2010/11:UU3 om att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag till ny krigsmateriellagstiftning i syfte att skärpa exportkontrollen gentemot icke-demokratiska stater.

Utskottet välkomnar att regeringen har tillsatt en parlamentarisk kommitté som ska utreda den framtida svenska exportkontrollen av krigsmateriel och ramarna kring den. Utskottet konstaterar att det huvudsakliga syftet med utredningen är att lämna förslag till ny krigsmateriellagstiftning i syfte att skärpa exportkontrollen gentemot icke-demokratiska stater. Vidare konstaterar utskottet att kommittén bl.a. ska föreslå de överväganden som lämpligen bör göras för att fastställa om ett land är en icke-demokrati, utreda möjligheten att öka öppenheten och transparensen inom den svenska exportkontrollen, inklusive Exportkontrollrådet, redovisa hur EU:s gemensamma ståndpunkt 2008/944/GUSP, de svenska riktlinjerna för krigsmaterielexport och Sveriges politik för global utveckling omvandlats i praxis och om denna förändrats över tid, utreda och bedöma om krigsmateriellagstiftningen ska förändras i klarläggande syfte.

Utskottet anser att kommittédirektiven Översyn av exportkontrollen av krigsmateriel (dir. 2012:50) är heltäckande för ändamålet och finner därmed inte behov av tilläggsdirektiv. Utskottet kan därmed förutsätta att yrkandena i motionerna 2012/13:U306, 2012/13:U276, 2012/13:U338, 2012/13:U20, 2012/13:U19 och 2012/13:U18 är omhändertagna i utredningen i vilken företrädare för riksdagens samtliga partier är företrädade. Utskottet emotser utredningens resultat, som ska redovisas senast den 15 december 2014, och finner inget skäl att föregripa dess arbete.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att riksdagen avstyrker motionerna 2012/13:U306 yrkande 44, 2012/13:U276 yrkandena 1 och 2, 2012/13:U338 yrkande 5, 2012/13:U20 yrkandena 1–4, 9–12, 2012/13:U19 yrkande 1 och 2012/13:U18 yrkandena 2–9.

Exportkrediter, Försvarsexportmyndigheten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om offsetaffärer, bekämpning av korruption, exportkrediter, Försvarsexportmyndigheten och ägandet av krigsmaterielindustrin.

Jämför reservationerna 3 (MP, V) och 4 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:U338 av Bodil Ceballos m.fl. yrkande 1 anser Miljöpartiet att Sverige bör avstå från användande av motköps- eller offsetaffärer vid import såväl som export. Sverige bör även driva denna fråga på EU-nivå samt på internationell nivå.

I yrkande 2 anför Miljöpartiet att transparens måste råda vid all vapenexport där offsetaffärer används.

I yrkande 3 menar Miljöpartiet att den svenska regeringen måste agera och aktivt ta avstånd från vapenindustrins användande av motköps- eller offsetaffärer.

I yrkande 4 anser Miljöpartiet att Sverige i alla internationella sammanhang ska driva frågan om avskaffande av undantag i WTO som tillåter offsetaffärer vid vapenaffärer.

I kommittémotion 2012/13:U20 av Bodil Ceballos m.fl. yrkande 5 menar Miljöpartiet att mer måste göras för att bekämpa korruption inom den internationella vapenindustrin och vapenhandeln.

I yrkande 6 anser Miljöpartiet att det är orimligt med exportkrediter för krigsmaterielexport.

I yrkande 8 argumenterar Miljöpartiet för att Försvarsexportmyndigheten bör läggas ned.

I kommittémotion 2012/13:U19 av Björn Söder m.fl. yrkande 2 argumenterar Sverigedemokraterna för behovet av en svenskägd krigsmaterielindustri.

I kommittémotion 2012/13:U18 av Hans Linde m.fl. yrkande 10 menar Vänsterpartiet att den svenska krigsmaterielexporten inte ska understödjas av exportkrediter eller andra former av statligt exportstöd.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det militära försvaret behöver modern försvarsmateriel som är kostnadseffektiv ur ett livscykelperspektiv. Ett medel för detta är att fortsätta att främja export av såväl försvarsprodukter som militär teknik för civil tillämpning. Exportfrämjande verksamhet utgör därför en del av den svenska försvars- och säkerhetspolitiken. I detta sammanhang fyller Försvarsexportmyndigheten en viktig funktion. Utskottet anser att Försvarsexportmyndigheten ger företagen en tydlig kontaktyta genom att saml

främjandet av försvarsexport till en myndighet, bidrar till en tydligare ansvarsfördelning inom staten och skapar bättre förutsättningar att överblicka exportverksamheten.

Utskottet vill erinra om att enligt de principer för försvarets materielförsörjning som regeringen angav i propositionen Ett användbart försvar (prop. 2008/09:140) och som riksdagen antog (rskr. 2008/09:292, bet. 2008/09:FöU10) ska vidmakthållande och uppgradering av befintligt materiel väljas före nyanskaffning om det är ekonomiskt försvarbart och operativa krav kan uppfyllas. Om nyanskaffning är nödvändig ska det i första hand gälla färdigutvecklad och beprövad materiel som redan finns på marknaden. Först när behoven varken kan tillgodoses med befintlig materiel eller med materiel tillgänglig på marknaden bör utveckling genomföras. Utskottet anser att exporten bör främjas i det fall regeringen har fattat eller kommer att fatta beslut om utveckling av försvarsmateriel. En grundläggande utgångspunkt för statens exportfrämjande är att exporten godkänns av ISP.

Utskottet delar uppfattningen i utlåtandet 2008/09:FöU3 Strategi för en konkurrenskraftig europeisk försvarsindustri. I utlåtande 2008/09:FöU3 framhölls att s.k. offsetöverenskommelser som gäller kompensationsåtaganden i samband med försvarsmaterielaffärer kan ha en konkurrenssnedvridande effekt och att de i längden därför bör avskaffas. I detta sammanhang välkomnar utskottet att Europeiska försvarsbyrån sedan 2009 har en uppförandekod i syfte begränsa användningen av offset.

Utskottet välkomnar regeringens ansträngningar med att bekämpa korruptionen inom internationell handel med vapen och konstaterar att bestickning är förbjudet enligt svensk lag. Utskottet tar avstånd från varje form av korruption i internationella affärstransaktioner.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att riksdagen avstyrker motionerna 2012/13:U338 yrkandena 1–4, 2012/13:U20 yrkandena 5, 6 och 8, 2012/13:U19 yrkande 2 och 2012/13:U18 yrkande 10.

Enskilda länder och regioner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om vapenhandel respektive samarbetsavtal med Indien, Pakistan och Saudiarabien.

Jämför reservation 5 (MP, V).

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:U20 av Bodil Ceballos m.fl. yrkande 7 menar Miljöpartiet att Sverige bidrar till en upprustningsspiral i en av världens mest explosiva regioner. Miljöpartiet är bl.a. kritiskt till att Sverige fortsätter att leverera krigsmateriel till Indien och Pakistan.

I kommittémotion 2012/13:U18 av Hans Linde m.fl. yrkande 1 vill Vänsterpartiet att regeringen ska upphäva det militära samarbetsavtalet mellan Sverige och Saudiarabien.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar när det gäller Pakistan att den svenska krigsmateriel-exporten omfattar fullföljandet av Saabs kontrakt om luftburen spaningsradar (Erieye) samt reservdelar och kompletteringsleveranser till tidigare levererad materiel. Utskottet noterar att ISP till följd av den politiska utvecklingen i Pakistan inte har beviljat några nya affärer sedan 2007.

När det gäller Indien konstaterar utskottet att exporten sedan flera år tillbaka domineras av följdleveranser till tidigare levererade armémateriel-system.

Utskottet konstaterar att det samarbetsavtal med Saudiarabien som beslutades 2005 förlängdes med automatik 2010, då ingendera parten beslutade att säga upp det. Det nu gällande avtalet gäller fram till 2015.

Det är utskottets uppfattning att utgångspunkten är att Sverige ska hålla ingångna avtal.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att riksdagen avstyrker motionerna 2012/13:U20 yrkande 7 och 2012/13:U18 yrkande 1.

Små och lätta vapen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om arbetet med att minska antalet små och lätta vapen, öppenhet om andelen av Sveriges vapenexport som utgörs av lätta vapen, upprättandet av en nationell strategi och Algeriets respektive Egyptens inställning till vapenhandelsfördraget.

Jämför reservation 6 (MP, V).

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:U306 av Urban Ahlin m.fl. yrkande 42 framhåller Socialdemokraterna att arbetet för att minska antalet lätta vapen – vår tids verkliga massförstörelsevapen – måste fortsätta med än större kraft.

I kommittémotion 2012/13:U275 av Peter Rådberg m.fl. yrkande 1 förespråkar Miljöpartiet en ökad öppenhet för att kunna urskilja hur stor andel av Sveriges vapenexport som utgörs av lätta vapen.

I yrkande 2 vill Miljöpartiet öka restriktiviteten i beviljandet av exporttillstånd för lätta vapen.

I yrkande 3 anser Miljöpartiet att Sverige bör upprätta en nationell strategi för hantering av lätta vapen.

I kommittémotion 2012/13:U312 av Bodil Ceballos m.fl. yrkande 7 vill Miljöpartiet att Sverige bilateralt och genom EU ska verka för att Algeriet och Egypten ska ompröva sina inställningar till vapenhandelsfördraget.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att hotet om en okontrollerad spridning av små och lätta vapen (Small Arms and Light Weapons, SALW) måste tas på stort allvar. Inga andra typer av vapen orsakar fler dödsoffer och mer lidande än små och lätta vapen som dagligen används i lokala och regionala konflikter, inte minst i utvecklingsländerna.

Utskottet vill hänvisa till att riksdagen den 29 mars 2011 godkände regeringens proposition 2010/11:72 Genomförande av FN:s vapenprotokoll (rskr. 2010/11:210, bet. 2010/11:JuU17). De nya bestämmelserna, som i korthet innebär att skjutvapen och vapendelar samt förpackningar med ammunition ska märkas vid tillverkningen, välkomnas. FN:s vapenprotokoll kommer att främja, underlätta och förstärka samarbetet mellan staterna för att förebygga, bekämpa och eliminera olaglig tillverkning och handel med skjutvapen m.m.

Utskottet konstaterar att FN:s arbete med små och lätta vapen bl.a. syftar till att öka medvetenheten om den destabiliserande verkan som dessa vapen har i konfliktregioner. Icke-spridning är också angeläget för att förhindra brottslighet och inte minst terroristbrott. Handlingsprogrammet från 2001 ligger fortfarande till grund för FN:s arbete. Utskottet välkomnar att den senaste översynskonferensen för FN:s arbete med små och lätta vapen, som hölls i månadsskiftet augusti-september 2012, bekräftade att arbetet med att genomföra programmet ska fortsätta. Utskottet konstaterar att Sverige under 2012 lämnade en nationell rapport om genomförandet av FN:s handlingsplan och rapporterade export av SALW till FN:s vapenhandelsregister.

Utskottet välkomnar att regeringen numera låter skrivelsen om strategisk exportkontroll innehålla information om små och lätta vapen, som ett led i de kontinuerliga strävandena efter ökad öppenhet på exportkontrollområdet. Utskottet noterar även att Sveriges export av bärbara luftförsvarssystem, Manpads (enligt definitionen i FN:s vapenregister), finns redovisade i en bilaga till skrivelsen.

Utskottet vill betona betydelsen av att arbetet med att förhindra olaglig spridning av små och lätta vapen genomsyras av FN:s säkerhetsrådsresolutioner 1325 och 1889 om kvinnor, fred och säkerhet, säkerhetsresolutionerna 1612 och 1992 om barn i väpnade konflikter samt säkerhetsresolutionerna 2820 och 1888 om sexuellt våld i väpnade konflikter.

Utskottet välkomnar det fortsatta arbetet inom ramen för EU:s strategi, med tillhörande handlingsplan, för att bekämpa spridning av SALW.

Utskottet vill lyfta fram det viktiga arbete avseende små och lätta vapen som utförs av det internationella nätverket Parlamentarikerforum i syfte att erbjuda en plattform för dialog och informationsutbyte för att därigenom begränsa spridningen av dessa vapen.

Utskottet ser positivt på att Sverige har varit en stor givare till OSSE:s konkreta arbete för att hindra spridningen av små och lätta vapen.

Inom den internationella exportkontrollregimen för konventionella vapen, det s.k. Wassenaararrangemanget, finns rapporteringsskyldighet för handel med dessa vapen. Sverige ska fortsätta verka för att varje land ska inrätta och genomföra en ansvarsfull exportpolitik med heltäckande lagar och regler. Målet är att alla länder ska ha effektiva system som kontrollerar tillverkare, säljare, köpare och förmedlare av och agenter för små och lätta vapen.

Utskottet välkomnar att FN:s generalförsamling med en stor majoritet i april 2013 röstade för ett legalt bindande internationellt avtal för konventionella vapen (Arms Trade Treaty, ATT). Utskottet menar att avtalet, som Sverige har varit pådrivande för att upprätta, innebär ett införande av globala normer för kontroll av handeln med krigsmateriel som ger det internationella samfundet ett effektivt verktyg för att bekämpa den illegala vapenhandeln. Av betydelse är att avtalet innehåller tydliga regler för hur stater ska agera vid risken för eller förekomsten av brott mot de mänskliga rättigheterna och den internationella humanitärätten.

Utskottet beklagar att vapenhandelsavtalet inte kunde antas med konsensus vid den slutliga ATT-konferensen som hölls i New York den 18–28 mars 2013 och att Iran, Nordkorea och Syrien röstade emot avtalet i FN:s generalförsamling i april 2013. Utskottet betonar vikten av att samtliga FN:s medlemsstater ansluter sig till avtalet.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att riksdagen avstyrker motionerna 2012/13:U306 yrkande 42, 2012/13:U275 yrkandena 1–3 och 2012/13:U312 yrkande 7.

Europeiska försvarsbyrån (Eda), EU:s uppförandekod

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om regelverk inom EU som skulle kunna påverka Sveriges handlingsfrihet vad gäller vapenhandel.

Jämför reservationerna 7 (MP, V) och 8 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:U19 av Björn Söder m.fl. yrkande 3 vill Sverigedemokraterna att Sverige ska motsätta sig riktlinjer och regelverk inom EU som kan leda till att Sveriges möjligheter att vidmakthålla en inhemsk försvarsindustri begränsas.

I kommittémotion 2012/13:U18 av Hans Linde m.fl. yrkande 11 anser Vänsterpartiet att Sverige ska motsätta sig alla riktlinjer och regelverk inom EU som kan leda till att Sveriges möjligheter att reglera sin vapenhandel begränsas.

I kommittémotion 2012/13:U207 av Torbjörn Björlund m.fl. (V) yrkande 2 anförs att Sverige bör motsätta sig alla riktlinjer eller regelverk inom EU som kan leda till att Sveriges möjlighet att reglera sin vapenhandel begränsas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill understryka vikten av den europeiska säkerhets- och försvarspolitikens (ESFP) fortsatta utveckling. Utskottet anser att EU härigenom förbättrar sin förmåga att verka som en solid och pålitlig global aktör i fredsfrämjande och säkerhetshöjande insatser. En sådan utveckling gynnar såväl den regionala säkerheten i Europa och dess närområde som den globala säkerheten. Den europeiska säkerhets- och försvarspolitikens förutsättningar att fungera effektivt förbättras, anser utskottet, genom en nära samverkan mellan EU:s medlemsstater på försvarsindustriområdet.

Utskottet ställer sig bakom regeringens aktiva stöd för Europeiska försvarsbyrån (Eda). Det ligger i Sveriges intresse att skapa ett EU som har bättre förmåga till krishantering. Genom Eda kan Sverige tillsammans med andra upprätthålla förmågor på ett sätt som annars skulle ha varit för kostsamt. Vidare bidrar Eda positivt till att skapa en konkurrensutsatt marknad för den europeiska försvarsindustrin. Utskottet vill vidare understryka att en internationellt konkurrenskraftig tekniknivå i ett internationellt samarbete också ger Sverige bättre möjligheter än annars att påverka det internationella exportkontrollsamarbetet i önskad riktning. Detta gäller främst inom EU, men även i ett bredare internationellt sammanhang. Sverige deltar i olika samarbetsprojekt som Eda bedriver. Sverige har bl.a. medverkat till att påverka Eda i förutsättningsskapande åtgärder, t.ex. i genomförandet och den vidare utvecklingen av förmågeutvecklingsplanen, i ett forsknings- och teknikutvecklingssamarbete, i strategin för internationella materielsamarbeten och i den europeiska försvarsindustristrategin.

Genom att delta i det s.k. sexnationsinitiativet mellan de sex största industristaterna i Europa (Framework Agreement/Letter of Intent, FA/LoI) påverkar Sverige den försvarsindustri- och exportpolitik som utvecklas i Europa. Det ger direkt och indirekt ett större inflytande på EU:s framväxande försvars- och säkerhetspolitik. Samarbeten om multilaterala ramverk ger utdelning i form av ett bättre resursutnyttjande ur ett europeiskt per-

spektiv och en mer harmoniserad och förbättrad europeisk och transatlantisk samverkansförmåga. Eda och samarbetet med Nato respektive Partnerskap för fred utgör här grundbultar tillsammans med FA/LoI-samarbetet och det nordiska samarbetet.

Utskottet konstaterar att artikel 346.1 i fördraget om EU:s funktionssätt anger att varje medlemsstat får vidta åtgärder som den anser nödvändiga för att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen i fråga om tillverkning av eller handel med vapen, ammunition och krigsmateriel. Medlemsländer kan ha egna och striktare riktlinjer i förhållande till EU:s uppförandekod.

Utskottet välkomnar att Sverige aktivt arbetar för att uppnå en ökad och tydlig samstämmighet mellan de olika kriterierna i EU:s uppförandekod och verkar för att nå en gemensam syn bland medlemsländerna när det gäller tolkningen av uppförandekodens kriterier.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att riksdagen avstyrker motionerna 2012/13:U19 yrkande 3, 2012/13:U18 yrkande 11 och 2012/13:U207 yrkande 2.

Nedrustning och icke-spridning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om nedrustning, icke-spridning, Internationella atomenergiorganet (IAEA), humanitära konsekvenser av kärnvapen användning, en kärnvapenkonvention, ett EU, Europa, Mellanöstern, Amerika och Afrika utan kärnvapen, arbetet med medling i konflikter och nedrustning samt mot uppbyggnad av kärnvapen i Asien och en demilitarisering av Arktis.

Jämför reservationerna 9 (S) och 10 (MP, V).

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:U306 av Urban Ahlin m.fl. yrkande 40 anser Socialdemokraterna att det internationella nedrustningsarbetet måste ta ny fart och att mer måste göras för att avvärja kärnvapenhotet.

I yrkande 41 vill Socialdemokraterna se ett starkare IAEA med starkare kontrollmöjligheter. Vidare anser Socialdemokraterna att Sverige bör delta mer aktivt i att föra fram vikten av de humanitära konsekvenserna av kärnvapenkrig.

I kommittémotion 2012/13:U238 av Bodil Ceballos m.fl. yrkande 2 vill Miljöpartiet att Sverige ska driva på starkare för nedrustning.

I yrkande 3 vill Miljöpartiet att regeringen dels ska ta ställning vad gäller de humanitära effekterna av kärnvapen som grund för nedrustning, dels att Sverige aktivt ska delta i konferensen om humanitära konsekvenser av kärnvapen i Oslo i mars 2013.

I yrkande 4 menar Miljöpartiet att Sverige bör ha en entydig och tydlig hållning i frågan om att verka för förhandlingar kring en kärnvapenkonvention.

I yrkande 5 vill Miljöpartiet att Sverige aktivt ska verka för ett helt kärnvapenfritt EU och Europa.

I yrkande 6 anser Miljöpartiet att Sverige bör verka för att Israel erkänner sitt innehav av kärnvapen och ansluter sig till icke-spridningsavtalet.

I yrkande 7 vill Miljöpartiet att Sverige aktivt ska verka för en zon fri från kärnvapen i hela Mellanöstern, inklusive Israel.

I yrkande 8 menar Miljöpartiet att Sverige aktivt bör arbeta för ökat fokus på medling i konflikter och nedrustning samt mot upprustning med kärnvapen i hela Asien.

I yrkande 9 anser Miljöpartiet att Sverige bör verka för ett kärnvapenfritt Amerika.

I yrkande 10 vill Miljöpartiet att Afrika även i fortsättningen ska vara en kontinent utan kärnvapen.

I kommittémotion 2012/13:U207 av Torbjörn Björlund m.fl. yrkande 4 anser Vänsterpartiet att Sverige inom EU ska verka för att unionen ska bli en kärnvapenfri zon.

I kommittémotion 2012/13:U205 av Hans Linde m.fl. yrkande 5 anser Vänsterpartiet att Sverige ska ta initiativ till en konvention för Arktis som innebär en demilitarisering av regionen.

I yrkande 6 anser Vänsterpartiet att Sverige bör ta initiativ till en zon fri från massförstörelsevapen i Arktis.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att spridningen av massförstörelsevapen utgör ett av de största hoten mot internationell fred och säkerhet. Utskottet menar att så länge någon stat innehar massförstörelsevapen finns ett incitament för andra stater att skaffa sådana, och så länge några massförstörelsevapen över huvud taget existerar kvarstår också risken att de kommer att användas, överlagt eller på grund av misstag eller felbedömningar.

Utskottet anser att Sverige, som högteknologisk nation med ett betydande kunnande och en tydlig politik inom detta område, har fortsatt en viktig och pådrivande roll att spela vad gäller nedrustning och icke-spridning.

Utskottet framhåller att kärnvapenanvändning har katastrofala humanitära följder. Det är en grundläggande orsak till att kärnvapen aldrig får användas igen. Utskottet välkomnar att Oslokonferensen om humanitära konsekvenser av en kärnvapendetonation i mars 2013 uppmärksammade denna aspekt. Utskottet framhåller vikten av en resultatinkriktad och bred ansats i det fortsatta arbetet kring denna fråga inför den uppföljningskonferens som Mexiko avser att hålla.

Utskottet anser att målet för det internationella samfundets arbete med nedrustning och icke-spridning måste vara att alla former av massförstörelsevapen, oavsett geografisk placering, avvecklas. I detta sammanhang stöder utskottet regeringens fortsatta arbete för att bl.a. bidra till att inrätta en zon fri från massförstörelsevapen i hela Mellanöstern. Utskottet beklagar att konferensen om en zon fri från massförstörelsevapen i Mellanöstern, som skulle ha ägt rum i Helsingfors hösten 2012, ställdes in. Det är utskottets förhoppning att en konferens kommer att genomföras så snart som möjligt.

Utskottet erinrar om betänkande 2012/13:UU7 i vilket utskottet betonade vikten av att aktiviteter i Arktis styrs av gemensamma och robusta regelverk och att de har ett miljömässigt hållbarhetsfokus. Utskottet understryker, liksom regeringen i sin strategi för Arktis från 2011, att Sverige ska verka för att Arktis förblir ett säkerhetspolitiskt lågspänningsområde.

Utskottet välkomnar utrikesminister Carl Bildts och den polske utrikesministerns Radek Sikorskis initiativ, som publicerades i International Herald Tribune i februari 2010, för att minska antalet taktiska kärnvapen i Europa och införa en regim för taktiska kärnvapen. Initiativet var av stor vikt och bör fortsatt följas upp. Utskottet anser att en reducering av taktiska kärnvapen skulle bidra till stabilitet och säkerhet, inte minst i vårt närområde.

Utskottet anser att arbetet med nedrustning och icke-spridning bör bedrivas parallellt och ske så skyndsamt som möjligt. Utskottet anser att Sverige inom ramen för bl.a. FN och EU bör driva en politik som syftar till såväl nedrustning som icke-spridning.

I syfte att uppnå en fullständig nedrustning och icke-spridning anser utskottet att det mest konstruktiva och fruktbara skulle vara att verka för dels en universell anslutning och genomförande av existerande avtal och fördrag, dels ett stegvis utvecklande av nya nedrustnings- och icke-spridningsinstrument, t.ex. ett fördrag om förbud för framställning av klyvbart material för kärnvapen (Fissile Material Cut-off Treaty, FMCT). Utskottet vill även framhålla betydelsen av att verka för en mer begränsad roll för kärnvapen i militära doktriner och åtgärder som minskar risken att kärnvapen kommer till användning av misstag eller på grund av felbedömningar i en krissituation. I slutskedet av en sådan universell avvecklingsprocess anser utskottet att det finns ett behov av att framförhandla en legal struktur i form av en kärnvapenkonvention eller ett ramverk av ömsesidigt förstärkande avtal som bl.a. innehåller starka verifikationsinstrument och som befäster och upprätthåller en kärnvapenfri värld.

Utskottet vill understryka att hotet från massförstörelsevapen är gränsöverskridande. Endast genom en väl fungerande internationell samverkan kan de redan omfattande internationella juridiska regelverken kring icke-spridning upprätthållas. Samverkan stater emellan är avgörande för det internationella samfundets förmåga att nå en varaktig och hållbar lösning på denna globala ödesfråga. Det internationella samfundet får inte förtröt-

tas i arbetet med att förmå alla stater att avstå från att skaffa och utveckla dessa vapen samtidigt som befintliga arsenaler nedrustas. Det är angeläget, anser utskottet, att en fortsatt spridning av relevanta komponenter och kunskap för framställning av kärnvapen och andra former av massförstörelsevapen förhindras.

Utskottet konstaterar att EU sedan 2003 har en särskild strategi för icke-spridning av massförstörelsevapen som bl.a. framhåller att EU ska verka för universell anslutning till internationella avtal på området. Utskottet betonar vikten av att dessa frågor fortsatt ska inkluderas i den politiska dialogen med länder som ännu inte har anslutit sig till gällande avtal om icke-spridning av massförstörelsevapen.

Utskottet vill understryka att kärnvapenstaterna måste uppmanas att påskynda nedrustningen som syftar till en total eliminering av såväl taktiska som strategiska kärnvapen, att kärnvapenstaterna måste förbinda sig att inte utveckla nya kärnvapen och att alla stater som inte redan gjort så måste uppmanas att ratificera det fullständiga provstoppsavtalet (Comprehensive Test-Ban Treaty, CTBT). Utskottet ger regeringen sitt fulla stöd att, under den återstående perioden av det svenska ordförandeskapet i den s.k. artikel XIV-processen inom ramen för CTBT, utöva påtryckningar för att förmå ytterligare länder att ratificera CTBT, särskilt de s.k. annex-2-länder vars ratificering krävs för att avtalet ska kunna träda i kraft.

Utskottet vill understryka betydelsen av att icke-spridningsfördraget (NPT) upprätthålls och iakttas, inte minst ansträngningarna att genomföra dess handlingsplan från 2010 som föreskriver åtgärder inom NPT:s alla tre områden: nedrustning, icke-spridning och fredlig användning av kärnenergi. I detta sammanhang vill utskottet framhålla att Sverige, som medlem i IAEA:s styrelse, har en viktig uppgift att tillsammans med övriga medlemmar värna och slå vakt om NPT och se till att IAEA:s kontroll- och inspektionsarbete är effektivt och kan förhindra att kärnämnen och kärnteknik används för militära ändamål i strid med fördraget. Utskottet anser att IAEA:s system för säkerhetskontroller (safeguards) är det primära instrumentet för att verifiera att staterna lever upp till åtagandena inom ramen för NPT och därmed är ett grundläggande element i icke-spridningsregimen. Mot denna bakgrund välkomnar utskottet att regeringen fortsatt verkar för att stater som ännu inte har undertecknat eller tillämpar IAEA:s tilläggsprotokoll ska göra detta. Utskottet vill understryka den grundläggande principen för NPT, dvs. att kärnvapenstaterna i god tro ska inleda och slutföra förhandlingar om effektiva åtgärder för kärnvapenedrustning i alla avseenden och under strikt internationell kontroll i utbyte mot att icke-kärnvapenstaterna åtar sig att avstå från att skaffa kärnvapen. Utskottet betonar vikten av att eftersträva balanserade och breda åtgärder av olika slag för att öka möjligheterna till framsteg hos ett ofta splittrat internationellt samfund.

Utskottet ser med särskild oro på spridningen av massförstörelsevapen till politiskt instabila och i vissa fall svaga och sönderfallande stater. Utskottet anser att utvecklingen i Nordkorea och Irans kärntekniska program och möjliga militära dimensioner av det är särskilt oroande. Utskottet fördömer Nordkoreas kärnvapenprov i februari 2013 och beslutet i april 2013 att åter starta kärnreaktorn i Yongbyon. Utskottet understryker att Nordkorea måste avskaffa sitt kärnvapenprogram, upphöra med utveckling av ballistiska robotar och åter släppa in IAEA:s inspektörer i landet. Det är av central betydelse att stater lever upp till sina förpliktelser och samarbetar fullt ut med IAEA.

Utskottet betonar vikten av att fortsatt arbeta inom ramen för FN:s säkerhetsråds resolution 1540 som antogs 2004 och som anger ett antal åtgärder som alla stater ska vidta i syfte att förhindra att terrorgrupper eller andra icke-statliga aktörer kommer i besittning av massförstörelsevapen. Resolutionen syftar även till att förhindra att icke-statliga aktörer får tillgång till produkter som skulle kunna användas för tillverkning av massförstörelsevapen och deras vapenbärare.

Utskottet vill uppmantra parterna i nedrustningskonferensen i Genève att vidta åtgärder för att komma vidare med ett övergripande arbetsprogram i fråga om kärnvapenedrustning, negativa säkerhetsgarantier, att förhindra kapprustning i rymden och inte minst för att påbörja förhandlingar om ett fördrag om förbud för framställning av klyvbart material för kärnvapen (FMCT).

Utskottet vill erinra om sitt fördjupade arbete om nedrustnings- och icke-spridningsfrågor i betänkande 2011/12:UU7.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att riksdagen avstyrker motionerna 2012/13:U306 yrkandena 40 och 41, 2012/13:U238 yrkandena 2–10, och 2012/13:U207 yrkande 4 och 2012/13:U205 yrkandena 5 och 6.

Skrivelse 2012/13:114

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger regeringens skrivelse 2012/13:114 till handlingarna.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse 2012/13:114 Strategisk exportkontroll 2012 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden till handlingarna.

Övriga yrkanden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som redovisas i bilaga 2.

Utöver de yrkanden som har behandlats tidigare i detta betänkande finns motionsvis framförda förslag som är föremål för förenklad motionshantering enligt de riktlinjer som har fastslagits av riksdagen med anledning av Riksdagskommitténs betänkande 2005/06:RS3 och i enlighet med promemorian Förenklad motionshantering under återstoden av mandatperioden, som utrikesutskottet fastställde i oktober 2010. Utskottet har vid en genomgång och beredning funnit att de yrkanden som redovisas i bilaga 2 inte kan vara aktuella för något tillkännagivande från riksdagen. Efter denna behandling avstyrker ett enigt utskott motionerna i bilaga 2.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Krigsmateriellagstiftning, de mänskliga rättigheterna, ett demokratikriterium m.m., punkt 1 (MP, V)

av Bodil Ceballos (MP) och Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2012/13:U18 yrkandena 2–9, 2012/13:U20 yrkandena 1–4 och 9–12, 2012/13:U276 yrkandena 1 och 2 samt 2012/13:U338 yrkande 5 och avslår motionerna 2012/13:U19 yrkande 1 och 2012/13:U306 yrkande 44.

Ställningstagande

Vapenhandel är en viktig drivkraft bakom militär upprustning och bidrar därmed till väpnade konflikter. Miljöpartiet och Vänsterpartiet vill avveckla den svenska och internationella vapenhandeln. Vi kräver ett omedelbart stopp för all vapenförsäljning till krigförande stater, konfliktområden, diktaturer och till stater som grovt kränker mänskliga rättigheter.

Sverige bör verka för att resurser som i dag förslösas på militär rustning omfördelas till insatser som kan förebygga krig och konflikter. Svenskar säljer mest vapen i världen räknat per person. Under 2011 sålde Sverige krigsmateriel för 13,9 miljarder kronor. Det är rekord. Vapenexporten har mer än fyrdubblats under den senaste tioårsperioden, från drygt 3 miljarder kronor till mer än 13 miljarder kronor. Under 2011, liksom under 2010, sålde Sverige krigsmateriel till 63 länder, fler än någonsin tidigare. Detta kan jämföras med 52 länder under 2000 och 33 länder under 1990.

Över hälften av svensk krigsmaterielexport under 2011 (56 procent) gick till 20 länder som den amerikanska organisationen Freedom House klassade som icke-demokratier, däribland Brunei, Förenade Arabemiraten, Saudiarabien och Pakistan. Totalt exporterade Sverige krigsmateriel till icke-demokratier förra året till ett värde av 7,8 miljarder kronor. Det innebär en ökning på mer än 100 procent i jämförelse med 2010. Att svensk utrikespolitik ska främja respekten för de mänskliga rättigheterna har av riksdagen och regeringen betonats alltmer under senare år. Omsorgen om och försvaret av de mänskliga rättigheterna är en integrerad och central del av

den svenska utrikespolitiken. En av de grundläggande förutsättningarna för vapenexport i Sverige är sedan 1971 års riksdagsbeslut att mottagarländerna ska respektera de mänskliga rättigheterna. Tillverkning och utförelse av krigsmateriel regleras genom lagen (1992:1300) om krigsmateriel och förordningen (1992:1303) om krigsmateriel. Båda författningarna trädde i kraft den 1 januari 1993. Krigsmaterielbegreppet breddades även samma år till att även omfatta viss materiel med civil eller delvis civil användning. Trots detta tillåts export till en rad länder som bryter mot de mänskliga rättigheterna.

I riktlinjerna för vapenexport anges att respekt för mänskliga rättigheter är ett centralt villkor för att vapenexport ska beviljas. Det spelar ingen roll om vapnen i sig kan komma att användas för att kränka mänskliga rättigheter eller inte, det räcker att kränkningarna förekommer i landet för att vapenexporten ska stoppas. Sedan Jasminrevolution inleddes i Tunisien i januari 2011, en revolutionsvåg som sedan fortsatte och svepte över länderna i Nordafrika och Mellanöstern, har det blivit alltmer uppenbart att reglerna för den svenska vapenexporten måste ses över. Det kan inte vara så att svenska vapen säljs till diktaturer som förtrycker sin befolkning och kväser oppositionens krav på demokrati och mänskliga rättigheter. Att sälja vapen till en diktatur för stabilitetens skull, på bekostnad av de mänskliga rättigheterna, är oacceptabelt. Det är därför välkommet att den parlamentariska kommitté som ska utreda den framtida svenska exportkontrollen av krigsmateriel getts i uppdrag att undersöka på vilket sätt en skärpning ska göras av kontrollen av vapenexporten till icke-demokratier. Samtidigt menar vi att detta inte är tillräckligt. Regeringen bör därför återkomma med ett tilläggsdirektiv till utredningen av exportkontrollen av krigsmateriel som ger den i uppdrag att undersöka hur framtidens regelverk för svensk krigsmaterielexport ska utformas så att det utesluter möjligheterna för Sverige att exportera krigsmateriel till länder som begår grova och omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna. Något är allvarligt fel när vår restriktiva lagstiftning kring vapenexport systematiskt åsidosätter riksdagens riktlinjer. Sverige exporterar stora mängder krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden till flera icke-demokratiska länder där allvarliga brott mot mänskliga rättigheter begås, vilket såväl legitimerar regeringarna politiskt som stärker deras vapenmakt rent konkret. Denna export riskerar att användas repressivt mot dessa länders befolkningar. Detta gäller såväl den nuvarande borgerliga regeringen som den förra socialdemokratiska regeringen. Miljöpartiet och Vänsterpartiet har länge förespråkade att lagarna för vapenexport bör skärpas så att bara demokratier eller länder som är på väg att bli demokratier får köpa svensk krigsmateriel, inklusive materiel som inte används i strid. Miljöpartiet och Vänsterpartiet vill att ett s.k. demokratikriterium och ett kriterium för respekt för mänskliga rättigheter införs.

Under 2012 har Sverige sålt vapen eller övervakningsutrustning till flera länder som är inblandade i väpnad konflikt. Dit hör Indien, Pakistan, Thailand och inte minst USA. Det är inte acceptabelt. Riksdagens riktlinjer måste skärpas så att den stora vapenexporten av svensk krigsmateriel till krigförande länder utesluts. Regeringen bör återkomma med ett tilläggsdirektiv till utredningen om översyn av exportkontrollen av krigsmateriel som ger den i uppdrag att undersöka hur framtidens regelverk för svensk krigsmaterielexport ska utformas så att det utesluter möjligheten för export av krigsmateriel till krigförande stater.

I Sverige delas krigsmateriel upp i två kategorier: krigsmateriel för strid och övrig krigsmateriel. Som övrig krigsmateriel räknas en lång rad olika typer av krigsmateriel, från avancerade radarsystem och helikoptrar till jaktgevär och minröjningsutrustning. I ett par av dessa fall, som t.ex. minröjningsutrustning, kan det finnas goda skäl att ha mindre restriktiva riktlinjer än för krigsmateriel som kan användas i strid. Därför menar Miljöpartiet och Vänsterpartiet att det bör göras en uppdelning mellan krigsmateriel för strid och övrig krigsmateriel och att dessa ska omfattas av olika riktlinjer. Samtidigt menar vi att det finns ett stort behov av en översyn av vad som räknas som övrig krigsmateriel. Vi ser i flera fall goda skäl för att produkter som i dag räknas som övrig krigsmateriel i stället borde klassificeras som krigsmateriel för strid och omfattas av mer restriktiva riktlinjer. Ett sådant exempel är radarsystemet Erieye, som räknas som övrig krigsmateriel och som är ett vapensystem som tydligt kan användas som en del i krigföring. Regeringen bör ges i uppdrag att göra en översyn av riktlinjerna för vad som räknas som krigsmateriel för strid och vad som räknas som övrig krigsmateriel.

Svensk handel med krigsmateriel inkluderar även svensk import av krigsmateriel. Detta är också en viktig del av den svenska utrikespolitiken, men till skillnad från exporten av krigsmateriel är importen i det närmaste oreglerad. Detta har inneburit att Sverige i modern tid importerat krigsmateriel från bl.a. Israel och Vitryssland. Det innebär att svenska skattemedel, via Försvarsmakten, gått rakt in i krigsmaterielindustrin i Israel och Vitryssland. För Miljöpartiet och Vänsterpartiet är detta exempel på import som står i strid med målen för svensk utrikespolitik och som i grunden hotar vår internationella trovärdighet. Regeringen bör ges i uppdrag att återkomma med ett tilläggsdirektiv till utredningen som ska göra en översyn av exportkontroll av krigsmateriel som ger den i uppdrag att även undersöka hur ett regelverk för den svenska krigsmaterielimporten skulle kunna utformas. Likaså menar vi att det ska finnas regler för uthyrning och utlåning av svensk krigsmateriel. För att illustrera behovet av detta kan nämnas att svenska Försvarsmakten bara några månader före den USA-ledda koalitionen anfallskrig mot Irak 2003 hyrde ut avancerad militär utrustning till den brittiska krigsmakten utan att man först informerade regeringen. Detta gjorde Försvarsmakten i en situation då det fanns anledning att befara att det verkligen skulle bli ett krig i Irak. Miljöpartiet och Väns-

terpartiet menar att det är orimligt att Försvarsmakten har möjlighet att låna eller hyra ut krigsmateriel till diktaturer, krigförande stater och länder som begår grova och omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna. Tyvärr saknas regelverk på detta område. Regeringen bör därför återkomma med ett tilläggsdirektiv till utredningen om exportkontrollen av krigsmateriel som ger den i uppdrag att även undersöka hur ett regelverk för uthyrning och utlåning av krigsmateriel kan utformas.

Miljöpartiet och Vänsterpartiet konstaterar att då Saab i ett antal fall misslyckats med att sälja stridsflygplanet har några länder i stället valt att leasa planet. Denna långtidsuthyrning fortgår år efter år och bidrar med betydande inkomster för försvarskoncernen. Miljöpartiet och Vänsterpartiet anser att det är en brist i regeringens årliga redovisning av strategisk exportkontroll att inkomsterna från denna uthyrning inte redovisas.

Utöver vapen, ammunition och komplexa försvarssystem tillhandahåller industrin i dag även konsulttjänster, som i dagsläget inte omgärdas av någon speciell lagstiftning. Det finns regler för företag som sysslar med militär utbildning, men ingen motsvarande lagstiftning för tekniska konsulttjänster – som de vi sett i Saudiaffären. Vapenindustrins intresseorganisation SOFF uppskattar att tjänstesektorn i dag uppgår till 10–25 procent av Sveriges totala vapenexport. Stora delar av kunnandet inom svensk vapenindustri kan exporteras vart som helst, utan myndigheternas kontroll. Den nuvarande lagstiftningen är från 1990-talet och helt inriktad på export av färdiga vapen och licenstillverkning av vapen. Detta är en lucka i lagstiftningen som Miljöpartiet och Vänsterpartiet menar bör täppas till. Regeringen bör utvidga krigsmateriellagstiftningen till att även omfatta handel med tjänster av vapenproducerande karaktär. Regeringen bör därför återkomma med ett tilläggsdirektiv till utredningen om översyn av exportkontrollen som ger den i uppdrag att även undersöka hur ett regelverk för handel med tjänster kopplade till krigsmateriel kan utformas.

Utvecklingsfrågor och säkerhetsfrågor är tätt sammanvävda. Den överväldigande delen av världens vapen säljs från rika länder, medan de flesta väpnade konflikterna pågår i fattiga länder. Enligt FN utgör de militära rustningarna ett av de främsta hoten mot genomförandet av utvecklingsmålen. Miljöpartiet och Vänsterpartiet vill åter uppmärksamma regeringen på att det är djupt problematiskt att sälja vapen till länder med en fattigdomsproblem. Det gäller även medelinkomstländer där en stor del av världens fattigaste människor bor. Sverige ökar sin vapenexport till exempelvis Brasilien, Sydafrika, Thailand, Indien och Pakistan. Länder som brottas med enorma utvecklingsproblem. Syftet med Sveriges politik för global utveckling, PGU, är att skapa utveckling för dem som PGU kallar fattiga utvecklingsländer och värna om fattigas behov, demokrati och mänskliga rättigheter. Svenska vapen säljs till länder med stor fattigdom där vapenköpen direkt kan motverka arbetet mot fattigdom. Det är ett grundläggande problem att världen väljer att prioritera militära satsningar i stället för att lösa problemen med fattigdom. För varje krona som läggs på bistånd i värl-

den läggs ytterligare 15 kronor på militära utgifter. Om Sverige ska leva upp till PGU:n, EU:s motsvarighet konsekvent politik för utveckling och EU:s nya uppförandekod bör vapenexporten i varje enskilt fall föregås av en problematiserande granskning av om vapenexporten riskerar att motverka hållbar utveckling. En försiktighetsprincip bör anges i samband med vapenexport som innebär att om det finns risk för en målkonflikt bör fattigdomsbekämpningen få företräde.

Miljöpartiet och Vänsterpartiet menar att den svenska regeringen måste agera och aktivt ta avstånd från vapenindustrins användande av motköps- eller offsetaffärer. Regeringen kan inte fortsätta vara passiv inför vapenindustrins sockrade offseterbjudanden när de marknadsför JAS Gripen utomlands, speciellt då i länder där det förekommer ett fattigdomsproblem, likt Sydafrika, Thailand, Indien och Brasilien. Det borde vara svårt, om inte omöjligt, att tillåta vapenindustrins motköps- eller offsetaffärer då de borde vara oförenliga med den politik för global utveckling (PGU) som riksdagen 2003 enhälligt ställde sig bakom och som syftar till att alla politikområden ska främja fattigdomsbekämpning, demokrati och mänskliga rättigheter. Vår handelspolitik, inklusive regelverket som omgärdar vapenexporten, ska således inte motverka de insatser som görs inom ramen för Sveriges biståndssamarbete.

Det är dags att de svenska partierna och deras företrädare i Exportkontrollrådet (EKR) upphör att systematiskt åsidosätta reglerna för vapenexport. Saudiaffären visar att dagens system med stängda dörrar och tystnadsplikt inte fungerar. Folket och riksdagen saknar i realiteten insyn. När skandaler avslöjas kan ansvariga politiker i skydd av sekretessen skylla ifrån sig på myndigheter och tjänstemän. Beslut om till vem Sverige exporterar krigsmaterial måste vara öppna. Genom dagens system har ansvaret skjutits från politiker till myndigheter och råd. Det är inte ett demokratiskt stabilt system. Våra folkvalda måste kunna hållas ansvariga för sina beslut. Dagens ordning med Inspektionen för strategiska produkter (ISP) som beslutande myndighet måste ändras. Ett organ med direkt politiskt ansvar måste fatta besluten.

2. Krigsmateriellagstiftning, de mänskliga rättigheterna, ett demokratikriterium m.m., punkt 1 (SD)

av Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:U19 yrkande 1 och avslår motionerna 2012/13:U18 yrkandena 2–9, 2012/13:U20 yrkandena 1–4 och 9–12, 2012/13:U276 yrkandena 1 och 2, 2012/13:U306 yrkande 44 och 2012/13:U338 yrkande 5.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna anser att det är önskvärt med en reglering av krigsmaterielexporten. Vi menar att principerna för Sveriges krigsmaterielexport innebär en ständig avvägning mellan Sveriges försvarsindustriella och säkerhetspolitiska intressen å ena sidan, och exempelvis hänsynstaganden till svenska utrikespolitiska mål, situationen för mänskliga rättigheter och risken att vapnen används mot den egna befolkningen i ett presumtivt köparland å den andra. Det vore naturligtvis även kontraproduktivt att sälja krigsmateriel till en fientligt sinnad makt eller till någon gruppering som skulle kunna tänkas använda krigsmateriel mot oss eller någon hypotetisk allierad. Enligt vår mening måste bedömningen av krigsmaterielexport också i framtiden vila på en avvägning mellan dessa faktorer.

3. Exportkrediter, Försvarsexportmyndigheten, punkt 2 (MP, V)

av Bodil Ceballos (MP) och Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2012/13:U18 yrkande 10, 2012/13:U20 yrkandena 5, 6 och 8 samt 2012/13:U338 yrkandena 1–4 och avslår motion 2012/13:U19 yrkande 2.

Ställningstagande

Det råder i dag stor enighet om att offsetaffärer, eller s.k. kompensationsköp, generellt är något dåligt vid försvarsupphandlingar eftersom de anses strida mot frihandels principer. De hindrar den fria konkurrensen, de omgärdas av nästintill obefintlig transparens och öppnar för korruption. World Trade Organization (WTO) har av dessa skäl i princip förbjudit offsetaffärer. Men eftersom överskottet på vapen är så stort i världen har man beslutat om att göra undantag för just krigsmateriel.

Användandet av offsetaffärer inom vapenindustrin innebär att den får exempelvis JAS Gripen att framstå som bättre än vad den egentligen är. Denna krigsindustrins ”dopning” bidrar till att Sverige låser fast sig vid upprustning och decennier av vapenexport. Vårt sikte borde vara att ställa om från vapenproduktion och vapenexport till civil produktion. Kompeten-

sen som finns inom vapenindustrin ska självklart tas till vara, genom att tillverka saker som kunderna vill ha – och som de är beredda att betala för. Marknaden kan i det här avseendet inte tillåtas reglera sig själv utan det krävs lagstiftning på nationell liksom internationell nivå. Sverige bör avstå från användande av motköps- eller offsetaffärer vid import såväl som export. Sverige bör även driva denna fråga på EU-nivå samt på internationell nivå, t.ex. i WTO.

Miljöpartiet och Vänsterpartiet menar att det är en självklarhet att riksdagen måste informeras om huruvida industrin lever upp till sina åtaganden när motköpen har blivit en så viktig del av vapenexporten. Det är absolut nödvändigt att riksdagen skärper kraven på krigsindustrin och kräver en bättre redovisning för hur företagen lever upp till sina åtaganden.

Miljöpartiet och Vänsterpartiet menar att åklagarämbetet måste ha tillräckliga resurser för att kunna utreda korruptionsbrott, vilka ofta är mycket komplicerade. Misstänkta mutbrott inom vapenexportaffärer är extra svåra då vapenindustrin använder sig av invecklade motköpsavtal när det gäller försäljning av stora vapensystem, såsom stridsflygplan. Om regeringen väljer att inte agera mot korruptionen är risken stor att FN, Europarådet och OECD kan komma att kritisera Sverige för att vi inte uppfyller våra internationella åtaganden.

Delar av den svenska krigsmaterielexporten sker i dag med statligt stöd. Exportkrediter har i flera fall utfärdats för att underlätta för den svenska krigsmaterielindustrin att exportera sina produkter. Miljöpartiet och Vänsterpartiet anser inte att det är rimligt att svenska skattemedel används för att i form av lån och krediter möjliggöra svensk vapenexport. Regeringen bör återkomma med förslag på att svensk krigsmaterielexport inte ska understödjas av exportkrediter eller andra former av statligt exportstöd. Dessutom borde de statliga exportorgan som försäkrar och lånar ut pengar till svenska företag i länder med stora "risker" underställas regler om mänskliga rättigheter. Både vapenexporten och den statligt finansierade exportpolitiken med Exportkreditnämnden och Svensk Exportkredit borde underordnas regelverk för att säkerställa att inget stöd ges till affärer som riskerar att bidra till kränkningar av mänskliga rättigheter.

I augusti 2010 startade Försvarexportmyndigheten sitt arbete, med syftet att främja den svenska vapenexporten. Miljöpartiet och Vänsterpartiet har hela tiden varit emot att denna myndighet inrättas. Vi anser att företagen själva borde bekosta alla exportprojekt. Då vapenindustrin inte är vilken näring som helst anser vi att det inte är rimligt att svenska skattebetalare ska betala för att främja exporten av svensk krigsmateriel. Det rimmar dessutom illa med Sveriges politik för global utveckling (PGU) att det finns en särskild myndighet för att främja vapenexporten. Alla områden ska underställas PGU; vapenexporten är inget undantag. Därför menar Miljöpartiet och Vänsterpartiet att Försvarexportmyndigheten bör läggas ned.

4. Exportkrediter, Försvarsexportmyndigheten, punkt 2 (SD) av Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:U19 yrkande 2 och avslår motionerna 2012/13:U18 yrkande 10, 2012/13:U20 yrkandena 5, 6 och 8 samt 2012/13:U338 yrkandena 1–4.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna anser att det svenska försvaret i huvudsak ska ha till uppgift att försvara Sverige och gör bedömningen att den absoluta huvuddelen av ansvaret för denna uppgift kommer att vila på våra egna resurser, oavsett om vi deltar i internationella samarbeten eller inte. En följd av detta är att det finns ett behov av att tillgodose en stabil tillgång på materiel till detta territorialförsvaret. Det är svårt att se att vi vare sig nu eller i framtiden skulle kunna räkna med att vi i alla tänkbara sammanhang kommer att ha möjlighet att köpa materiel från internationella källor, speciellt i en situation där det internationella läget försämras. Om en sådan situation uppstod och Sverige var utsatt för en förhöjd hotbild skulle vi i och med detta riskera att lida brist på viktig militär materiel. Därför måste Sverige också ha en försvarsindustri. I detta avseende gör vi en annan bedömning än regeringen, som har valt att fokusera på inköpt materiel utan att ta hänsyn till att detta också kan medföra betydande fördyringar.

Ett ytterligare argument för detta är att det är fullt möjligt att de särskilda behov som vi har gör att det är mer ekonomiskt försvarbart att utveckla hela vapensystem i inhemsk industri i stället för att köpa från hylla. Även om sådana vapensystem som vi har behov av finns tillgängliga är det inte säkert att de är kompatibla med varandra eller med vår befintliga materiel, vilket medför ytterligare kostnader för en anpassning av dessa. Det är med hänvisning till ovanstående resonemang av vikt att sådan industri som är viktig för försvaret behålls inom landet. Det är därför inte helt oproblematiskt att försvarsindustrin gradvis har övergått i internationella vapenkoncerners ägo. Regeringen bör med hänsyn till detta verka för att viktig försvarsindustri behålls i svensk ägo, om nödvändigt genom att staten går in som ägare.

Vår utgångspunkt är att denna försvarsindustri måste kunna verka under förhållanden som så långt möjligt är ekonomiskt fördelaktiga för de svenska skattebetalarna. Det betyder att försvarsindustrin ofrånkomligen också måste ägna sig åt export för att genom försäljning kunna bidra till att bära utvecklingskostnaderna.

5. Enskilda länder och regioner, punkt 3 (MP, V)

av Bodil Ceballos (MP) och Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2012/13:U18 yrkande 1 och 2012/13:U20 yrkande 7.

Ställningstagande

För Miljöpartiet och Vänsterpartiet är nedrustning, demokratisering och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna centrala mål för den svenska utrikespolitiken. Den vapenexport som genomförts under 2012 strider mot samtliga dessa mål. Få enskilda affärer synliggör skillnaden mellan lagstiftningens skrivningar och verkligheten så tydligt som den s.k. Saudiaffären. Inom ramen för det militära samarbetsavtal som den dåvarande socialdemokratiska regeringen slöt med Saudiarabien skulle FOI genom ett bulvanföretag och i samarbete med flera svenska företag leda arbetet med att bygga en fabrik för pansarvärnsvapen i Saudiarabien. Den borgerliga regeringen beslutade 2010 att förlänga det militära samarbetsavtalet med Saudiarabien och har dessutom gett sitt godkännande till Projekt Simoom.

Att Sverige bistår en av vår tids värsta diktaturer att utveckla sin kapacitet att producera militär utrustning står självklart i tydlig strid med målen för svensk utrikespolitik och därigenom också med den svenska krigsmateriellagstiftningen. De många avslöjandena om hur ansvarigt statsråd och berörda myndigheter agerat visar dessutom på de tydliga behoven av att öka transparensen i svensk vapenexport. Miljöpartiet och Vänsterpartiet kommer aldrig att stödja att Sverige bedriver militärt samarbete med ett land som Saudiarabien. Redan när det militära samarbetsavtalet granskades av konstitutionsutskottet 2006 valde Vänsterpartiet att reservera sig eftersom vi ansåg att avtalet stred mot den svenska krigsmateriellagstiftningen. Avslöjandena om Projekt Simoom understryker hur djupt problematiskt detta avtal är. Regeringen bör därför upphäva det militära samarbetsavtalet mellan Sverige och Saudiarabien.

Den internationella vapenhandeln är en viktig drivkraft bakom den militära upprustningen och bidrar därmed till krig och väpnade konflikter. Genom att fortsätta att leverera krigsmateriel till Indien och Pakistan bidrar Sverige till en upprustningsspiral i en av världens mest explosiva regioner.

Alltsedan Bofors skandaldrabbade vapenaffär med Indien i mitten av 1980-talet, då Sverige sålde ett stort antal fälthaubitsar till Indien, har Bofors fått sälja kanoner, men nu under benämningen "följdleveranser".

Att det inte bara handlar om underhåll, reservdelar och ammunition till de kanoner som redan sålts, utan även om helt nya kanoner, gör att tilltron till den svenska vapenexportlagstiftningen sedan länge är kraftigt försvagad.

Samtidigt som Bofors har sålt kanoner och moderna fälthaubitsar har Sveriges enskilt största vapenexportör – Saab – under flera år sålt avancerad radarutrustning, Erieye, till grannlandet Pakistan. För varje flygvapen är radarsystemet av central betydelse, i såväl defensivt som offensivt syfte. Samtidigt hoppas Saabs ägare Investor även att få sälja stridsflygplanet JAS 39 Gripen E/F till Indien. Att det ens är möjligt att sälja vapen till dessa båda länder, med tanke på ländernas långvariga konflikt om gränsområdet Kashmir, är något som Miljöpartiet och Vänsterpartiet ifrågasatt länge – speciellt med tanke på att båda länderna är kärnvapenstater. Den främsta anledningen till Miljöpartiets och Vänsterpartiets motstånd till Saabs inblandning i kontrakten om att få leverera 126 JAS 39 Gripenplan till det indiska flygvapnet är problemet att flygplanet med största sannolikhet kommer att anpassas för att kunna bära landets kärnvapen. En affär som inbegriper att JAS 39 Gripen blir kärnvapenbärare borde inte vara möjlig enligt gällande vapenexportlagstiftning. Det kan inte heller vara ett svenskt utrikespolitiskt mål att göda en potentiell kärnvapenkonflikt. Regeringen borde därför ge Saab tydliga signaler om att det är en affär som Sverige omöjligen kan stå bakom.

6. Små och lätta vapen, punkt 4 (MP, V)

av Bodil Ceballos (MP) och Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2012/13:U275 yrkandena 1–3 och 2012/13:U312 yrkande 7 och avslår motion 2012/13:U306 yrkande 42.

Ställningstagande

Sverige lever i många avseenden inte upp till flera krav som FN ställer på medlemsländerna. De insatser Sverige gör på det internationella planet riskerar därför att motverkas av en bristfällig uppfyllelse av våra åtaganden. Nedan följer några exempel på den svenska inkonsekvensen mellan internationell retorik och nationell praktik.

I FN:s handlingsprogram från 2001 står att länderna ska öka öppenheten för att kunna bekämpa den illegala handeln med lätta vapen. Sverige är såväl nationellt som internationellt en varm förespråkare av ökad öppenhet. I regeringens skrivelse om vapenexport framgår att regeringen ”har

som målsättning att visa största möjliga öppenhet i redovisningen av den svenska krigsmaterielexporten, och har kontinuerligt sökt förbättra redovisningen i syfte att verka för ökad öppenhet.”

Den svenska regeringens redovisning av lätta vapen lämnar dock i praktiken mycket övrigt att önska. Sverige redovisar inte import av vapen över huvud taget och den export som redovisas är så bristfällig att det inte går att särskilja vad som avser lätta vapen och vad som är annat än krigsmateriel. Enligt FN:s handlingsprogram ska staterna också säkerställa en tillförlitlig märkning av varje vapen för att kunna garantera möjligheten att spåra varje vapen och ställa leverantörer till svars om vapen förekommer i strid med internationella överenskommelser.

Sverige har internationellt drivit på för ett globalt instrument som reglerar märkning. Men nationellt har Sverige inte några som helst lagstadgade krav på märkning av producerade, utförda och införda vapen och ammunition, utan lämnar det åt industrin själv att besluta om detta.

Enligt FN:s handlingsprogram om lätta vapen åtar sig staterna att etablera och upprätthålla ett effektivt system för import av lätta vapen. Men Sverige har, trots åtagandena i handlingsprogrammet, ännu inte infört vare sig lagar eller riktlinjer för import av krigsmateriel klassade som lätta vapen. I FN:s handlingsplan om lätta vapen uppmanas vidare varje land att utarbeta institutionella strukturer som kan samordna och hålla ihop policy, forskning och uppföljning av olika aktiviteter som ett land genomför för att hindra den okontrollerade spridningen av lätta vapen. Mer än 20 länder har därefter utarbetat nationella handlingsplaner, s.k. national action plans, dock inte Sverige.

Försvarsmakten genomförde under våren 2007 en granskning av lätta vapenarbetet inom Sverige med särskilt fokus på Försvarsmaktens arbete. En lång rad representanter för myndigheter och organisationer intervjuades under projektet. En av de centrala slutsatserna från granskningen är att det finns en stor efterfrågan inom dessa grupper av en nationell strategi. Sverige bör därför utveckla en nationell strategi, i brett samarbete med allmänheten och det civila samhället, kring lätta vapen. En strategi som tydliggör svenska strävanden inom området och som möjliggör uppföljning och utvärdering av svenska positioner och åtgärder.

Miljöpartiet och Vänsterpartiet menar att det är oroande att flera länder som omfattas av södra grannskapet aktivt motarbetar vapenhandelsfördraget. Sverige bör självt och genom EU verka för att Algeriet och Egypten ska ompröva sina inställningar till vapenhandelsfördraget.

7. Europeiska försvarsbyrån (Eda), EU:s uppförandekod, punkt 5 (MP, V)

av Bodil Ceballos (MP) och Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2012/13:U18 yrkande 11 och 2012/13:U207 yrkande 2 och avslår motion 2012/13:U19 yrkande 3.

Ställningstagande

Miljöpartiet och Vänsterpartiet ser med stor oro på det ökade samarbetet inom EU inom krigsmaterielområdet. Vi värnar en oberoende och militärt alliansfri utrikespolitik och menar därför att Sverige ska avbryta allt samarbete som bidrar till en vidare militarisering av EU.

Vi menar att EU:s strategi från 2007, En strategi för en starkare och mer konkurrenskraftig försvarsindustri i EU, innebär att ännu större fokus riktas mot lösningar som gynnar marknadskrafter och ekonomiska aktörer. Strategin var ännu ett steg mot ett gemensamt militärt samarbete inom EU, med målet att bygga upp ett gemensamt försvar. Detta är en utveckling som vi i grunden motsätter oss.

Ett ökat samarbete när det gäller upphandling av krigsmateriel torde försvåra möjligheterna att skärpa den svenska regleringen av krigsmaterielimporten, något som vi kräver. Sverige ska vara en föregångare genom sin lagstiftning om svensk export och import av vapen och krigsmateriel. Vårt övergripande mål måste vara att den totala vapenhandeln i världen minskar. Regeringen bör därför återkomma med förslag på hur Sverige ska motsätta sig alla riktlinjer eller regelverk inom EU som kan leda till att Sveriges möjligheter att reglera vapenhandeln begränsas.

8. Europeiska försvarsbyrån (Eda), EU:s uppförandekod, punkt 5 (SD)

av Björn Söder (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:U19 yrkande 3 och avslår motionerna 2012/13:U18 yrkande 11 och 2012/13:U207 yrkande 2.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna menar att det inte är principiellt fel att Sverige ingår samarbeten om krigsmaterielutveckling eller avtal som reglerar internationell handel med krigsmateriel så länge som dessa samarbeten står i samklang med Sveriges långsiktiga intressen. Det är dock viktigt att sådana samarbeten inte hamnar i strid med Sveriges behov av en egen försvarsindustri. EU:s gemensamma ståndpunkt och de åtta kriterier som ska beaktas innan ett beslut fattas om krigsmaterielexport till ett land är kriterier som vi tycker är bra och ska följas. Ur vår synvinkel kan EU-samarbetet kring frågor av denna typ dock aldrig tillåtas leda till att Sveriges handelsfrihet eller möjligheter till en egen livskraftig försvarsindustri inskränks, något som i förlängningen riskerar leda till att Sverige inte kan uppfylla sina säkerhets- och utrikespolitiska mål. Sverige bör inte ingå i samarbeten som har sådana följder.

Sverigedemokraterna anser att Sverige bör återta kravet på offset (motköp) i syfte att gynna svenska små och medelstora företag. Svenska myndigheter bör, i enlighet med artikel 21.4 i försvarsupp-handlingsdirektivet (2009/81/EG), tilldela underleverantörer en god andel av kontrakten i syfte att ekonomiskt gynna viktiga innovationsföretag.

9. Nedrustning och icke-spridning, punkt 6 (S)

av Urban Ahlin (S), Carina Hägg (S), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S) och Kenneth G Forslund (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:U306 yrkandena 40 och 41 samt avslår motionerna 2012/13:U205 yrkandena 5 och 6, 2012/13:U207 yrkande 4 och 2012/13:U238 yrkandena 2–10.

Ställningstagande

Det internationella nedrustningsarbetet måste ta ny fart. Mer måste göras. Kärnvapenhotet är långt ifrån avvärjt. För oss socialdemokrater är målet en fullständig avveckling av massförstörelsevapen, såväl biologiska och kemiska som nukleära.

Utskottsmajoritetens texter återspeglas tyvärr inte i regeringens agerande.

Frågan om de katastrofala humanitära konsekvenserna av kärnvapenkrig har fått växande betydelse på den internationella nedrustningsagendan. Bland annat inom den förberedande kommittén (PrepCom) inför 2015 års översynskonferens av icke-spridningsfördraget (NPT) präglades diskussionen av detta. Många kärnvapenfria nationer kräver konkreta nedrustningså-

gärder med hänvisning till just de helt oacceptabla humanitära effekterna av kärnvapenkrig. En internationell konferens om detta ägde rum i Oslo den 4–5 mars 2013 men den svenska regeringens intresse var tyvärr svalt. Detta visade sig även när Sverige inte fanns med bland de länder som i FN:s generalförsamlings förberedande kommitté hösten 2012 gjorde ett uttalande som efterfrågade ett starkare nedrustningsinitiativ ur ett humanitärt perspektiv på kärnvapen.

Vid ett förberedande möte i slutet av april 2013 i Genève inför 2015 års översynskonferens av icke-spridningsfördraget (NPT) ställde sig Sverige inte bakom ett uttalande som stöddes av knappt 80 länder. Även detta uttalande betonade de katastrofala humanitära konsekvenserna av kärnvapenanvändning. Sydafrika presenterade uttalandet och länder som Mexiko, Norge och Danmark hörde till dem som ställde sig bakom det. Att Sverige väljer att inte stödja detta uttalande anser vi är anmärkningsvärt.

Andra länder arbetar mycket mer aktivt med dessa frågor och Sverige bör delta mer aktivt för att föra fram vikten av de humanitära konsekvenserna av kärnvapenkrig.

Sverige bör även på ett konstruktivt och realistiskt sätt driva frågan om ett förbud mot all användning av kärnvapen. Sverige bör i samråd med likasinnade stater i FN föreslå att sonderingar och konsultationer inleds för att undersöka förutsättningarna för en internationell konvention om ett fullständigt förbud mot kärnvapen.

10. Nedrustning och icke-spridning, punkt 6 (MP, V)

av Bodil Ceballos (MP) och Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2012/13:U205 yrkandena 5 och 6, 2012/13:U207 yrkande 4 och 2012/13:U238 yrkandena 2–10 och avslår motion 2012/13:U306 yrkandena 40 och 41.

Ställningstagande

För Miljöpartiet och Vänsterpartiet är motverkandet av spridning av kärnvapen ett självklart politiskt ställningstagande. Vi skiljer oss inte i det från övriga partier i Sveriges riksdag. Det som är en skiljelinje i svensk politik i kärnvapenfrågan är däremot den politiska viljan att aktivt trycka på de länder som redan har kärnvapen att skrota dem och motståndet mot en spridning av kärnkraft för energi, som ju är en grundförutsättning för kärnvapen. Sveriges nedrustnings- och icke-spridningspolitik har i dag fokus på icke-spridning snarare än på nedrustning. Vi menar att Sverige måste driva på starkare för nedrustning.

Sverige röstar varje år i FN:s generalförsamling för resolutioner som uppmanar till förhandlingar om en kärnvapenkonvention, nu senast i december 2011. Resolutionen som Sverige röstar för säger tydligt att alla stater ska bidra till att förhandlingar om en kärnvapenkonvention som förbjuder kärnvapen inleds. Sverige har dock lagt fram en röstförklaring som innebär att Sveriges stöd till resolutionen ”is done without prejudice to any future negotiating process on a nuclear weapons convention, or on a framework of separate, mutually reinforcing instruments”. Vad den svenska positionen är blir då väldigt otydligt, eller snarare motsägelsefullt. Sverige bör ha en entydig och tydlig hållning i frågan om att verka för förhandlingar kring en kärnvapenkonvention.

När det gäller kärnvapen är EU allt annat än konsekvent. Icke-spridningsavtalet lyfts fram som viktigt samtidigt som man inte alls problematiserar det faktum att två av unionens medlemsländer både har och utvecklar kärnvapen. Detta trots att det i avtalet ingår att kärnvapenstaterna har förbundit sig att successivt avveckla alla kärnvapen. Utöver det har USA kärnvapen utplacerade i flera av EU:s länder. De amerikanska kärnvapnen är inte bara utplacerade på dessa länders territorium, de kan också användas av det aktuella landet i händelse av krig. Detta strider mot icke-spridningsavtalet som innehåller ett förbud mot att överlåta kontroll av kärnvapen från kärnvapenländer till icke-kärnvapenländer. Sverige måste inom EU vara en stark röst mot kärnvapen och för en nedrustning inom unionen. Den svenska regeringen bör inom EU verka för att Europa ska bli en kärnvapenfri zon. EU-kommissionens och många EU-länders strävanden mot att utveckla EU till en alltmer sammanflätad union även på försvarssidan är uppenbara. Inte minst nu i kristider då de olika medlemsstaterna skär ned i de nationella försvarsbudgetarna. Det kan i förlängningen innebära att 25 länder som valt att inte utveckla kärnvapen kommer att ingå i ett nära militärt försvarssamarbete med de två länder som aktivt valt att ha kärnvapen. Sverige bör aktivt verka för ett helt kärnvapenfritt EU och Europa.

Miljöpartiet och Vänsterpartiet menar att Sveriges inställning bör vara att aktivt verka för en zon fri från kärnvapen i hela Mellanöstern, inklusive Israel genom att aktivt stödja ansträngningar för att bygga fred och minska spänningarna i regionen, genom att uppmuntra till deltagande i diskussioner om en zon fri från massförstörelsevapen i Mellanöstern. Vi menar att Sveriges ståndpunkt bör vara att Israel ska erkänna sitt innehav av kärnvapen och ansluta sig till icke-spridningsavtalet NPT.

Asien har sex kärnvapenmakter, Ryssland, Kina, Indien, Israel, Pakistan och Nordkorea. I synnerhet konflikten mellan de två kärnvapenmakterna Pakistan och Indien och den politiska instabiliteten i Pakistan gör att det blir svårare att uttala sig om vem som kommer att ha makten över kärnvapnen och om de i en annan politisk kontext kommer att användas. För att nå en kärnvapenedrustning i Asien handlar det således inte bara om att hindra nya länder från att tillverka kärnvapen utan om att faktiskt finna

vägar till en fredlig samvaro mellan länder, mellan folkgrupper och mellan religioner i regionen. Sverige bör aktivt arbeta för ökat fokus på medling i konflikter, nedrustning och mot upprustning av kärnvapen i hela Asien.

Även om det inte finns något överhängande hot om att USA kommer att använda sina kärnvapen vet vi av erfarenhet att en enskild president i USA kan förändra en hel värld. Inget annat amerikanskt land har i dag kärnvapen. Det är ingen garanti för framtiden. Sverige bör aktivt verka för ett kärnvapenfritt Amerika.

Det verkar inte i nuläget finnas något land i Afrika där risken är överhängande att kärnvapen kommer att utvecklas. Sverige bör verka för att Afrika även fortsättningsvis ska vara en kontinent utan kärnvapen.

Under hösten 2012 presenterade Schweiz, i FN:s generalförsamlings första kommitté, ett gemensamt uttalande om de humanitära dimensionerna av kärnvapen. Uttalandet lyfter bl.a. fram de humanitära konsekvenserna som skulle följa om kärnvapen används och starka indikationer på att kärnvapen inte är förenliga med internationell humanitär rätt. Trots att uttalandet har fått stöd av en rad länder ställde sig Sverige inte bakom uttalandet. Miljöpartiet och Vänsterpartiet anser att det är välkommet att frågan om de humanitära konsekvenserna hamnar i fokus och uppmanar regeringen att ta ställning vad gäller de humanitära effekterna av kärnvapen som grund för nedrustning.

I dagsläget gör fem länder anspråk på delar av Arktis – Ryssland, USA, Kanada, Norge och Danmark – trots att stora delar av Nordpolen inte ligger inom något lands territorialgränser. Eftersom fyra av dessa länder dessutom är medlemmar i Nato har också militäralliansen blivit en aktör i regionen. Ryssland har hitintills varit tydligast i sina anspråk genom att de i augusti 2007 placerade en rysk flagga på havsbotten exakt på Nordpolen.

Ländernas anspråk backas också upp militärt. Militariseringen av Arktis märks också i vårt eget land. Under de senaste åren har antalet internationella militärövningar i norra Sverige ökat kraftigt, exempelvis genom Cold Response som sedan 2007 arrangerats årligen inom ramen för Partnerskap för fred och flygövningen Loyal Arrow som genomfördes 2009 i norra Sverige och var den största flygövningen i Sveriges historia. Övningsfältet Neat, North European Aerospace Testrange, har samtidigt utvecklats till en allt viktigare arena för Natos testning av bomflygplan, förlösa flygplan (s.k. UAV:er), missiler och andra vapentyper. Vänsterpartiet har kraftigt motsatt sig denna utveckling. Nato ska inte tillåtas genomföra några militärövningar eller testa vapensystem inom Sveriges territorium.

Att allt fler länder blickar mot Arktis måste inte betyda en ökad risk för konflikter. Det finns goda exempel i regionen på hur säkerhetspolitiska spänningar kan omsättas i ömsesidigt samarbete. Efter första världskriget togs Spetsbergstraktatet fram, ett fördrag som reglerar Svalbards och Björnöns folkrättsliga och politiska status. Fördraget slog fast att områdena tillhörde Norge, men att alla undertecknande stater medborgare hade samma rättigheter att verka på Svalbard och Björnön. Man slog också fast

att områdena var neutrala och att öarna skulle demilitariserats. I dag är Spetsbergstraktatet undertecknat av drygt 40 stater och det skulle i flera delar kunna vara en förebild för ett framtida avtal om Arktis. Vänsterpartiet vill att Sverige tar initiativ till en konvention för Arktis som innebär en demilitarisering av regionen. Flera av de stater som nu visar ett allt större intresse för Arktis har kärnvapen. Kärnvapen har också befunnit sig i Arktis genom de kärnvapenbestyckade ubåtar som flera stater innehar. Stora delar av världen omfattas av kärnvapenfria zoner eller zoner fria från massförstörelsevapen. Det gäller exempelvis Latinamerika, Afrika, Centralasien och Antarktis. Sverige bör ta initiativ till en zon fri från massförstörelsevapen i Arktis.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2012/13:114 Strategisk exportkontroll 2012 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden.

Följdmotionerna

2012/13:U18 av Hans Linde m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska upphäva det militära samarbetsavtalet mellan Sverige och Saudiarabien.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med ett tilläggsdirektiv till utredningen om översyn av exportkontrollen av krigsmateriel som ger den i uppdrag att undersöka hur framtidens regelverk för svensk krigsmaterielexport ska utformas så att det utesluter möjligheten för export av krigsmateriel till länder som begår omfattande och grova brott mot de mänskliga rättigheterna.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med ett tilläggsdirektiv till utredningen om översyn av exportkontrollen av krigsmateriel som ger den i uppdrag att undersöka hur framtidens regelverk för svensk krigsmaterielexport ska utformas så att det utesluter möjligheten för export av krigsmateriel till krigförande stater.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en översyn bör göras av riktlinjerna för vad som räknas som krigsmateriel för strid och vad som räknas som övrig krigsmateriel.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska krigsmaterieexporten ska stämma överens med Sveriges politik för global utveckling och inte motverka en hållbar utveckling.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med ett tilläggsdirektiv till utredningen om översyn av exportkontroll av krigsmateriel som ger den i uppdrag att även undersöka hur ett regelverk för den svenska krigsmaterielimporten skulle kunna utformas.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med ett tilläggsdirektiv till utredningen om översyn av exportkontroll av krigsmateriel som ger den i uppdrag att även undersöka hur ett regelverk för uthyrning och utlåning av krigsmateriel kan utformas.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med ett tilläggsdirektiv till utredningen om översyn av exportkontroll av krigsmateriel som ger den i uppdrag att även undersöka hur ett regelverk för handel med tjänster kopplade till krigsmateriel kan utformas.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på hur tillståndsgivningen för export av krigsmateriel samt Exportkontrollrådets arbete kan bli mer transparenta.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska krigsmaterielexporten inte ska understödjas av exportkrediter eller andra former av statligt exportstöd.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska motsätta sig alla riktlinjer och regelverk inom EU som kan leda till att Sveriges möjligheter att reglera vapenhandeln begränsas.

2012/13:U19 av Björn Söder m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om svensk krigsmaterielexport och dess reglering.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en svenskägd krigsmaterielindustri.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska motsätta sig riktlinjer och regelverk inom EU som kan leda till att Sveriges möjligheter att vidmakthålla en inhemsk försvarsindustri begränsas.

2012/13:U20 av Bodil Ceballos m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett demokratikriterium vid krigsmaterielexport.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett kriterium för respekt för mänskliga rättigheter vid krigsmaterielexport.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att gällande lagstiftning ska efterlevas, vilket innebär att Sverige inte ska sälja krigsmateriel till krigförande länder och länder i konflikt.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över dagens system med Inspektionen för strategiska produkter (ISP) som beslutande myndighet så att folkvalda kan hållas ansvariga för sina beslut.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta korruptionen inom vapenindustrin på allvar.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om exportkrediter för krigsmaterielexport.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige med sin krigsmaterielexport bidrar till en upprustningsspiral i en av världens mest explosiva regioner.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Försvarsexportmyndigheten (FXM).
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i sin årliga skrivelse om strategisk exportkontroll även bör redovisa företagets inkomster för långtidsuthyrning, leasing, av försvarsmateriel.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att export av försvarsrelaterade konsulttjänster ska omfattas av samma regelverk som export av fysiska produkter som t.ex. kanoner och pansarvagnar.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att begränsa det svenska militärindustriella komplexets inflytande över politiken.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att svensk vapenexport bidrar till fattigdom och underutveckling.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012

2012/13:U205 av Hans Linde m.fl. (V):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska ta initiativ till en konvention för Arktis som innebär en demilitarisering av regionen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör ta initiativ till en zon fri från massförstörelsevapen i Arktis.

2012/13:U207 av Torbjörn Björlund m.fl. (V):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör motsätta sig alla riktlinjer eller regelverk inom EU som kan leda till att vår möjlighet att reglera Sveriges vapenhandel begränsas.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU ska verka för att unionen ska bli en kärnvapenfri zon.

2012/13:U213 av Johan Linander (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska regeringen tillsammans med våra nordiska grannländer bör arbeta för att göra Norden till en kärnvapenfri zon.

2012/13:U226 av Susanne Eberstein (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att de ca 200 Nato-bomberna av typ B61 flyttas från Europa och stödja de Natostater som har samma inställning samt verka för en ny säkerhetspolitisk ordning i Europa som ytterligare reducerar kärnvapnens roll.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att arbetet med en konvention som totalförbjuder kärnvapen inleds.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige på alla sätt, både inom EU och bilateralt, ska verka för att Pakistan ändrar sin position i frågan om förhandlingar om ett avtal som förbjuder produktion av fissilt material för kärnvapen samt i övrigt agera konstruktivt för att få till stånd förhandlingar om ett sådant avtal.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska avsätta tillräckliga resurser, både finansiella och politiska, för att Sverige ska kunna ha en drivande roll vid översynskonferensen om NPT 2015 – ett arbete som snarast ska inledas.

2012/13:U228 av Christer Winbäck (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att minska spridningen av lätta vapen.

2012/13:U231 av Amineh Kakabaveh m.fl. (V, MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det i riktlinjerna för vapenexport bör införas ett uttryckligt förbud mot export av krigsmateriel till länder där det förekommer

grova och omfattande brott mot kvinnors och barns rättigheter såsom könsstymning, hedersrelaterat våld, tvångsgiftermål, stening av kvinnor och kvinnodiskriminerande rättssystem, dvs. en apartheidpolitik baserad på kön.

2012/13:U238 av Bodil Ceballos m.fl. (MP):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska driva på starkare för nedrustning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska ta ställning vad gäller de humanitära effekterna av kärnvapen som grund för nedrustning och att Sverige aktivt ska delta i konferensen om humanitära konsekvenser av kärnvapen i Oslo i mars 2013.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör ha en entydig och tydlig hållning i frågan om att verka för förhandlingar kring en kärnvapenkonvention.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige aktivt bör verka för ett helt kärnvapenfritt EU och Europa.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sveriges ståndpunkt bör vara att Israel ska erkänna sitt innehav av kärnvapen och ansluta sig till icke-spridningsavtalet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige aktivt bör verka för en zon fri från kärnvapen i hela Mellanöstern, inklusive Israel.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige aktivt bör arbeta för ökat fokus på medling i konflikter, nedrustning och mot upprustning med kärnvapen i hela Asien.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige aktivt bör verka för ett kärnvapenfritt Amerika.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att Afrika även i fortsättningen ska vara en kontinent utan kärnvapen.

2012/13:U275 av Peter Rådberg m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka öppenheten så att man kan urskilja hur stor andel av Sveriges vapenexport som utgörs av lätta vapen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka restriktiviteten i beviljandet av exporttillstånd för lätta vapen.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att upprätta en nationell strategi för hantering av lätta vapen.

2012/13:U276 av Peter Rådberg m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige måste stoppa all vapenexport till diktaturer.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för en svensk och global nedrustning.

2012/13:U306 av Urban Ahlin m.fl. (S):

40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 7 En offensiv nedrustningspolitik.
41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 7.1 Massförstörelsevapen.
42. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 7.2 Konventionella vapen.
43. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 7.3 Klustervapen.
44. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 7.4 Krigsmateriel.
45. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 7.5 Socialdemokraternas tolvpunktsprogram för nedrustning: En svensk offensiv mot massförstörelsevapen och för nedrustning.

2012/13:U312 av Bodil Ceballos m.fl. (MP):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Algeriets och Egyptens inställning till vapenhandelsfördraget.

2012/13:U338 av Bodil Ceballos m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om motköps- eller s.k. offsetaffärer vid export och import av krigsmateriel.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att transparens måste råda vid all vapenexport där offsetaffärer används.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa förbud mot användandet av offsetaffärer vid export av vapensystem.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i alla internationella sammanhang ska driva frågan om avskaffande av undantag i WTO som tillåter offsetaffärer vid vapenaffärer.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att PGU ska vara vägledande även vid vapenexport.

2012/13:U340 av Peter Rådberg m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att export av försvarsrelaterade konsulttjänster ska omfattas av samma regelverk som export av fysiska produkter som t.ex. kanoner och pansarvagnar.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 8

Motion	Motionärer	Yrkanden
8. Övriga yrkanden		
2012/13:U213	Johan Linander (C)	
2012/13:U226	Susanne Eberstein (S)	1–4
2012/13:U228	Christer Winbäck (FP)	
2012/13:U231	Amineh Kakabaveh m.fl. (V, MP)	
2012/13:U306	Urban Ahlin m.fl. (S)	43 och 45
2012/13:U340	Peter Rådberg m.fl. (MP)	